

בס"ד. יום ב' דראש־השנה ה'תשכ"ג*

יבחר לנו את נחלתינו את גאון יעקב אשר אהב סלה¹, ומביא כ"ק מו"ח אדמו"ר במאמרו ד"ה זה (שבהמשך ר"ה תש"ג)² פירוש התרגום, ירעי לנא למירת ית אחסנתנא ית בית מקדשא דיעקב דרחים לעלמין, ומדייק בזה, הרי בית המקדש הוא של הקב"ה כמ"ש³ ועשו לי מקדש [דישראל הם רק עושים את המקדש, אבל המקדש עצמו הוא של הקב"ה] ולמה נקרא בית מקדשא דיעקב. גם, מהי השייכות דגאון יעקב שקאי על בית המקדש לנחלתינו. ומבאר בהמאמר⁴, דנחלתינו הוא נקודת היהדות השורה בנקודת הלב שהוא הבית מקדשא דיעקב, כמ"ש⁵ ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, בתוכו לא נאמר אלא בתוכם, בתוך כאו"א מישראל⁶. והנה הפירוש הפשוט דיבחר לנו גו' את גאון יעקב הוא, שלעתיד לבוא יחזיר לנו את בית מקדשינו⁶. וצריך להבין הקשר דהפירוש (שבהמאמר) שגאון יעקב קאי על בית המקדש שבכאו"א מישראל עם הפירוש (הפשוט) שגאון יעקב קאי על בית המקדש השלישי שיבנה במהרה בימינו.

ב) והנה פסוק זה הוא בהמזמור שאומרים ז' פעמים קודם תקיעת שופר, והשייכות דמזמור זה לתקיעת שופר (בפשטות) הוא, כי במזמור זה⁷ נאמר עלה אלקים בתרועה הוי' בקול שופר, ואמרו רז"ל⁸, שבתחלה הקב"ה יושב (ועולה) על כסא דין, עלה אלקים בתרועה, וע"י שישראל נוטלין את שופריהן ותוקעין לפני הקב"ה הוא עומד מכסא דין ויושב בכסא רחמים, הוי' בקול שופר, ומתמלא⁹ עליהם רחמים ומרחם עליהם והופך עליהם מדת הדין לרחמים. ולכן אומרים מזמור זה קודם תקיעת שופר בכדי להביא ראי' מן התורה¹⁰ על ההמשכה (דעומד מכסא דין ויושב בכסא רחמים¹¹) שע"י תקיעת שופר.

(* יצא לאור בקונטרס ראש השנה — תנש"א, "לקראת ראש השנה .. ג' דסליחות, שנת ה'תשנ"ו).

(1) תהלים מז, ה.

(2) סה"מ ה'תש"ג ס"ע 26 ואילך.

(3) תרומה כה, ח.

(4) בסימו (סה"מ שם ע' 35).

(5) ראשית חכמה שער האהבה פ"ו קרוב לתחילתו (ד"ה ושני פסוקים — סט, ב). אלשיך עה"פ תרומה שם קרוב לסופו (ד"ה עוד יתכן — פט, א בדפוס ווארשא תרל"ה). של"ה סט, א. רא, א. שכה, ב. שכו, ב. לקו"ת ר"פ נשא (כ, סע"ב). ובכ"מ.

(6) מפרשים לתהלים שם.

(7) פסוק ו'.

(8) ויק"ר פכ"ט, ג. וראה עד"ז במדרש תהלים עה"פ.

(9) כ"ה בויק"ר שם, דענין "מתמלא עליהם רחמים וכו'" הוא לאחרי שמביא הפסוק הוי' בקול שופר.

(10) סידור (עם דא"ח) רלח, ב. המשך וככה תרל"ז פרק פכ"פג. סה"מ תרצ"ט ע' 28. ובכ"מ. וראה גם

לקו"ת דרושים לר"ה נו, ג.

(11) והרא"י מן התורה על שאר הענינים שנמשכים ע"י תק"ש היא בפסוקי שופרות, כבס' שבהערה

הקודמת.

והנה מזה שאומרים לפני תקיעת שופר (לא רק פסוק זה, אלא) את כל המזמור, מובן, שכל הפסוקים דהמזמור שייכים להענין דעומד מכסא דין ויושב בכסא רחמים שע"י תקיעת שופר¹². ומכ"ש הפסוק יבחר לנו גוי שהוא בסמיכות להפסוק עלה אלקים בתרועה גוי, שזה מורה, שפסוק זה שייך לעלה אלקים בתרועה גוי. וצריך להבין, דענין יבחר לנו הוא שהבחירה דהקב"ה בישראל היא מצד עצמו (ולא שהעבודה דישראל מעוררת שיבחור בהם), ויתירה מזו, דענין הבחירה הוא¹³ בהעצמות, שאין שייך שם הענין דאתערותא דלתתא. והיינו, דנוסף לזה שהבחירה בפועל היא מצד עצמו ולא שמתעוררת ע"י אתעדל"ת, אלא שבמקום זה (שבו הוא ענין הבחירה) אין שייך כלל לעורר ע"י אתעדל"ת. וענין עלה אלקים בתרועה גוי הוא, שתקיעת שופר דישראל מעוררת שיהי' עומד מכסא דין ויושב בכסא רחמים. ומהסמיכות דשני הפסוקים משמע דשני הענינים שייכים זל"ז. והיינו, דע"י שישראל נוטלין את שופריהן ותוקעין לפני הקב"ה הם ממשיכים לא רק הרחמים המתעוררים ע"י עבודה (אתערותא דלעילא שמתעוררת ע"י אתערותא דלתתא), אלא שע"ז ממשיכים הם גם הרחמים¹⁴ שמצד בחירת הקב"ה בישראל, יבחר לנו.

(ג) **ויש** להוסיף, דענין הנ"ל (שע"י שישראל תוקעין בשופר ממשיכים הם גם הענין דבחירת העצמות שאין שייך לעורר שם ע"י אתעדל"ת) מובן גם מהידוע¹⁵ שעיקר¹⁶ ענין ר"ה הוא בנין המלכות, כמאמר רז"ל¹⁷ אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם. ומה שאמרו¹⁸ מצות היום בשופר הוא, כי הענין דתמליכוני עליכם הוא ע"י תקיעת שופר¹⁹, כהמשך מארז"ל הנ"ל ובמה בשופר²⁰. והשייכות דר"ה לבנין המלכות (בפשטות) היא²¹, לפי שבר"ה הוא חידוש מעשה בראשית. כמו שאומרים²² זה היום תחלת מעשיך, שבכל ר"ה מתהוים כל העולמות²³ מחדש כמו שהי' בפעם הראשונה. והענין הוא, דהתהוות כל העולמות היא ממדת מלכותו ית'. והמשכת

12 להעיר מסידור הארז"ל במקומו, שע"י אמירת מזמור זה מהפכים מדה"ד למדה"ר. ולהעיר, שבסידור הארז"ל שם, שענין זה נעשה ע"י אמירת המזמור עצמו (ולא שע"ז ממשיכים (מביאים רא"י) שזה יהי' ע"י תק"ש). וראה לקמן הערה 62.

13 כמבואר בארוכה בהמשך ר"ה הנ"ל — סה"מ ה'תש"ג ע' 24.

14 ראה בהמאמר שם (ריש ע' 27) "דענינה הפנימי (של האהבה אשר אהב סלה) הוא הרחמים". ואולי יש לומר, דבהמאמר מפרש, דמ"ש בתרגום "דרחים לעלמין" הכוונה בזה היא גם לרחמים.

15 המשך ר"ה הנ"ל בתחלתו. וראה פיע"ח שער ר"ה. שער הכוונות שם. ובכ"מ.

16 כ"ה הלשון בהמשך ר"ה הנ"ל שם. ולכאורה הכוונה, דבר"ה יש גם הענין דזכרונות ושפורות, אבל העיקר הוא מלכיות. וראה לקו"ש ח"ד ע' 1354, ובהערות שם.

17 ר"ה טו, א. שם לד, ב.

18 שם כו, ב (במשנה). שם כז, א.

19 וראה רס"ג, הובא באבודרהם טעמי התקיעות, אשר "הענין הראשון" בתק"ש הוא, שאז "אנו ממליכין עלינו את הבורא".

20 שקאי על תקיעת שופר (אלא שנכלל בזה גם אמירת פסוקי שופרות) — ראה לקמן ע' כד; ע' כו, ובהערות שם.

21 כ"ה בלקו"ת דרושים לר"ה נח, ב. ובכ"מ. וראה לקמן ע' לה ואילך.

22 בתפלת מוסף דר"ה, מר"ה כז, א.

23 כ"ה בלקו"ת וכוונות שבהערות הבאה. ובכ"מ. וראה לקמן ס"ו עוד פירוש ב"תחילת מעשיך" שקאי על ישראל.

המלכות שבכל ר"ה (כולל גם ר"ה הראשון שבתחלת הבריאה) היא רק על שנה אחת²⁴, ובערב ר"ה עם חשיכה²⁵ היא חוזרת ועולה ונכללת במקורה²⁴. אלא שהעלי והסילוק הוא רק בפנימיות המלכות, שהוא התענוג והרצון שבמלכות. והחיות העולם בר"ה (גם לפני הענין דתמליכוני עליכם) הוא מחיצוניות המלכות²⁶, בדוגמת אדם שעושה מלאכה כשהוא עיף ורפה ידים ואין לו תענוג בזה²⁷. וכפתגם הידוע²⁸, שבלייל ר"ה (לפני הענין דתמליכוני עליכם) העולם הוא במצב דהתעלפות. וזהו אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם, שיהי' לו רצון ותענוג במלוכה. והנה ידוע²⁷ שהסילוק שבר"ה הוא בכל המדריגות (מעשה, דיבור, מחשבה, מדות ושכל), דכל הדברים חוזרין לקדמותן. והמשכת המלכות (רצון ותענוג במלוכה) בר"ה היא ע"י שממשיכים מעצמות אוא"ס. ומזה שהענין דתמליכוני עליכם הוא ע"י תקיעת שופר כנ"ל, מובן, שתקיעת שופר מגעת בעצמות אוא"ס.

וצריך להבין, הרי תקיעת שופר היא מצוה, וענין הציוויים (מצוות) שייך דוקא לאחרי שהוא ית' נעשה מלך, כמאמר²⁹ קבלו מלכותי תחלה ואח"כ אגזור עליכם גזירות, ובכדי שיהי' תמליכוני עליכם (שישראל עושים אותו ית' למלך) הוא ע"י שמגיעים בעצמות אוא"ס כמו שהוא לפני (למעלה) שנעשה מלך, ואיך אפשר שע"י תקיעת שופר (קיום מצות וציווי המלך) יעשו אותו ית' למלך³⁰. ומזה מובן, דבתקיעת שופר שני ענינים, המצוה דתקיעת שופר, וזה שע"י תקיעת שופר מגיעים בעצמות אוא"ס שלמעלה מבחינת מלך.

ד) והנה במק"א³¹ מבואר הטעם על זה שבכדי שיהי' בנין המלכות הוא ע"י ההמשכה מעצמות אוא"ס, כי מלכות ענינה הוא גילוי. וגם המלכות שבכל ספירה ענינה הוא כח הגילוי של הספירה³². אלא שהגילוי ע"י המלכות דהספירות הוא באצילות³³, ובכדי שיהי' הגילוי בבי"ע הוא ע"י המלכות כמו שהיא פרצוף בפ"ע. ע"ד הדיבור שבאדם (מלכות הו"ע הדיבור, מלכות פה³⁴) שהוא גילוי

24 לקו"ת שם נח, ב"ג. אוה"ת ר"ה כרך ה ע' ביכא ביעט.

25 כ"ה בהמשך ר"ה ה'תש"ג הנ"ל (ע' 19). ובכ"מ. ובאגה"ק סי"ד (קכ, ב) "מסתלק לשרשו בכל ערב ר"ה"; "בערב ר"ה". אבל לקמן שם (קכא, רע"א) "שמסתלק בלייל ר"ה".

26 המשך ר"ה הנ"ל (ע' 38). ובכ"מ.

27 סידור (עם דא"ח) שער התקיעות רמו, ב ואילך.

28 ראה לקו"ד כרך א ה, סע"א.

29 ראה מכילתא (ויל"ש) עה"פ יתרו כ, ג. תו"כ ופרש"י עה"פ אחרי יח, ב. וראה המשך ר"ה הנ"ל

פכ"ו (ע' 69). ולהעיר מברכות יג, א (במשנה): שיקבל עליו עול מלכות שמים תחלה ואח"כ מקבל עליו עול מצוות.

30 ברמב"ם הל' תשובה פ"ג ה"ד "אע"פ שתק"ש בר"ה גזירת הכתוב, רמז יש בו כו' וחזרו בתשובה". אבל ראה לקו"ש ח"ד ע' 1145 ואילך (וראה גם לקמן ס"ט), שגם ע"י התשובה א"א להגיע לדרגא זו.

31 סד"ה שה"מ ממעמקים עדר"ת (המשך תער"ב ח"א ע' תד).

32 המשך תער"ב שם. וראה בארוכה המשך תער"ב ח"ב פשפ"ח ואילך (ע' תשצז ואילך). סה"מ

תרפ"ז ע' כד ואילך. ובכ"מ.

33 כ"ה בהמשך תער"ב שם פשפ"ט (ע' תת) לאופן השני.

34 תקו"ז בהקדמה ("פתח אליהו") — יז, א.

לזולתו. וענין בנין המלכות שבר"ה הוא³⁵, שהגילוי יהי' לא רק בנבראים דבי"ע הרוחניים אלא גם בעשי' הגשמית, ובזה עצמו — למטה מטה, עד בהדומם, כמו שאומרים בתפלות ר"ה וידע כל פעול כי אתה פעלתו, שגם הדומם (שבעשי')³⁶ ידע כי אתה פעלתו.

וזהו אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם כו' ובמה בשופר, דמהטעמים על זה שאין מספיק אמירת מלכיות וצריך גם לתקוע בשופר, הוא³⁷, כי הענין דתמליכוני שבר"ה הוא שיומשך הגילוי בעשי', וזה נעשה ע"י תקיעת שופר במעשה. וע"י שהמעשה דתקיעת שופר הוא שתוקעין בשופר של בהמה, נמשך הגילוי גם בענינים הגשמיים, בהמה שבאדם. ובכדי שיומשך הגילוי למטה יותר עד בהדומם, צריך שקרן השופר שבו תוקעין יהי' תלוש (ולא מחובר להבהמה), דומם.

והנה כל שההמשכה היא למטה יותר, הוא ע"י ששורש ההמשכה הוא למעלה יותר. וכמובא³⁸ הדוגמא לזה מכח ההפלאה שבחכמה, שהירידה היא כפי אופן ההפלאה. שבכדי להוריד את השכל ולהלבישו במשל (ושהמשל יהי' מכוון) הוא דוקא כשיודע את עצם הענין. ולהעיר, שבכח הירידה דשכל שני ענינים. שביכלתו לצמצם את השכל שיהי' לפי ערך התלמיד, ושביכלתו להעלים את השכל ע"י שמלבישו במשל. וגם בכדי לצמצם את השכל צריך לכח עליון יותר. ויש לומר, דהטעם שמביא בהמאמר ענין הירידה דהתלבשות במשל, הוא, כי מדבר כאן בכח ההפלאה (הפשטה) שבחכמה, ובענין זה נוגע יותר הירידה דהתלבשות במשל. דהגם שענין ההתלבשות במשל (משא"כ הירידה דצמצום) הוא לכאורה היפך ענין ההפלאה, מ"מ, בזה שמלביש את השכל במשל ניכר ומתגלה כח ההפלאה דחכמה. דזה שהתלבשות במשל הוא היפך ההפלאה הוא כשההפלאה היא מוגדרת ומצויירת בהציור דלמעלה מהתלבשות במשל, אבל מצד אמיתית ענין ההפלאה, אפשר להיות גם התלבשות במשל.

ויש לומר, דהגילוי שע"י המלכות כמו שהיא בהספירות דז"א, גילוי באצילות, הוא ע"ד הירידה דצמצום, והגילוי שע"י המלכות כמו שהיא פרצוף בפ"ע, גילוי כבי"ע, הוא ע"ד הירידה דהתלבשות במשלים³⁹. ומזה מובן גודל העילוי דההמשכה שעל ידה נעשה בנין המלכות (ובפרט בנין המלכות דר"ה) שאינה מוגדרת בהגדר והציור דלמעלה מהתלבשות, שלכן, ע"י המשכה זו, נמשך ומתלבש הגילוי גם כבי"ע, וכבי"ע עצמם — אפילו בדומם, שגם הדומם ידע כי אתה פעלתו.

(35) ראה ד"ה שה"מ שבהערה 31 "שהכוונה בהמשכת המלכות בר"ה הוא להיות גילוי המלוכה למטה". וראה לקמן ע' קז.

(36) ד"פעול" קאי על עשי' (סידור האריות"ל במקומו. משנת חסידים מסכת ליל ר"ה פ"ח מ"ב. הובא בלקו"ת שלח מז, א), ו"כ"ל פעול" הוא גם הדומם שבעשי'.

(37) ראה לקמן ע' קז. וראה עד"ז לקו"ת דרושים לר"ה נט, ד. עט"ר שער ר"ה ספי"ט.

(38) בסד"ה שה"מ עדר"ת דלעיל הערה 31. וראה בהמאמר שם פקצ"ז (המשך תער"ב שם ע' תא).

(39) ראה תו"א וירא יד, סע"ב ואילך.

ה) **יש** לומר, דלפי ביאור זה, שהטעם שבכדי שיהי' בנין המלכות הוא ע"י המשכה מעצמות אוא"ס הוא כי בכדי שתהי' ירידה למטה מטה (ובאופן דהתלבשות) הוא ע"י המשכת כח מופלא שאינו מוגדר, הירידה (הגילוי דמלכות) יש לה יחס לגבי כח המופלא. דכיון שההפלאה שלו הוא שאינו מוגדר בהציור דלמעלה דוקא וביכלתו גם לירד למטה, הרי הירידה למטה הוא גילוי ההפלאה שלו. ויתירה מזו, שגילוי ההפלאה שלו הוא גם באופן הירידה. דכל שהוא מופלא יותר ביכלתו לירד למטה יותר. ומזה מובן, דמ"ש בהדרושים (שמבואר בהם ביאור זה) שבר"ה צ"ל ההמשכה מעצמות אוא"ס, הכוונה בזה היא להפלאה דאוא"ס (שאינו מוגדר), ולא להעצמות ממש. משא"כ להביאור דלעיל (סעיף ג) דהטעם שהמשכת המלכות בר"ה צריכה להיות מעצמות אוא"ס הוא לפי שעליית וסילוק המלכות היא בכל הדרגות (ולכן צריכה להיות ההמשכה ממקום נעלה ביותר), ההמשכה היא מעצמות אוא"ס ממש.

ו) **והנה** ידוע⁴⁰ שבר"ה שני ענינים. עיקר ענין ר"ה (א' בתשרי) הוא שביום זה נברא האדם, ובכל שנה ביום זה מתחדש הענין דבריאת האדם, אתם⁴¹ קרויין אדם⁴². ועוד ענין בר"ה, דכיון שהאדם הוא תכלית הבריאה, לכן, בכל שנה, ביום בריאת האדם, מתחדשת גם כללות הבריאה שנבראה בכ"ה באלול⁴³. וי"ל דזהו מ"ש זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון, דזה היום תחלת מעשיך קאי על האדם⁴⁴ (עיקר מעשיך) שנברא ביום זה עצמו, וזכרון ליום ראשון הוא שבר"ה הוא זכרון ליום ראשון דהבריאה (כ"ה באלול) שבו נברא העולם. וזה שבר"ה הוא בנין המלכות הוא בשביל ב' הענינים. בכדי שע"י המלכות יתהוו העולמות מחדש (כנ"ל סעיף ג), ועיקר ענין בנין המלכות הוא בשביל תולדת הנשמות (בריאת האדם), דנשמות ומלכות הם ענין אחד⁴⁵ כמובן גם מזה שהמלכות נקראת כנסת ישראל.

ועפ"ז, בכדי לפעול שיהי' בנין המלכות צריכים להמשיך ממקום שאין שם (לא רק מציאות העולמות, אלא שאין שם) גם המציאות דנשמות. וצריך להבין, איך שייך שהנשמות ע"י עבודתם יגיעו למקום שלמעלה ממציאותם.

ונקודת הביאור בזה, דזה שבעת סילוק המלכות (בהדרגות שלמעלה ממלכות) אין תפיסת מקום לכאורה לנשמות ועבודתם (כי נשמות ומלכות הם ענין אחד), הוא בנוגע להמציאות דנשמות, וענין תמליכוני (שישראל מבקשים ומתחננים להקב"ה שיהי' מלך) הוא הביטול פנימי שמצד עצם הנשמה⁴⁶, שמושרשת בהעצמות. וכשמתגלית עצם הנשמה היא ממשכת את העצמות. ועי"ז נעשה גם בנין המלכות.

40 ראה סידור (עם דא"ח) שם רמה, סע"ג ואילך.

41 יבמות סא, רע"א.

42 לקו"ת נצבים מז, ב.

43 ויק"ר רפכ"ט. ועוד. — נסמן לקמן ע' מא הערה 7.

44 ראה ר"ן לר"ה טז, א ד"זה היום תחלת מעשיך כו"י על יצירת אדם קאמרינן".

45 כ"ה בר"ה זה בהמשך ר"ה תש"ג (ע' 35).

46 ורמז בחינה זו בשופר הוא המיצר שבו — לא מיצר דעוונות, כ"א זה שהוא "עם" ולא במרחב העצמות ששם מושרש. ולכן זה נוגע בהעצמות (עיין ד"ה שה"מ בהמשך ר"ה הנ"ל. המשך ר"ה תרצ"ה בסופו).

ז) **וביאור** הענין דבנין המלכות שנעשה ע"י המשכת העצמות שע"י גילוי עצם הנשמה, יש לומר, ע"פ המבואר בכ"מ⁴⁷ בענין ישראל עלו במחשבה⁴⁸, דמחשבה זו היא מחשבה עצמית. דמחשבה בכלל היא מחוץ להחושב [וכמו אדם החושב איזה דבר, דהמחשבה בהדבר היא למטה מהאדם עצמו, ובמילא היא כמו חוץ ממנו], והמחשבה דישראל היא חד עם החושב עצמו. וזהו במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים⁴⁹ (ועמך כולם צדיקים⁵⁰), שההמלכה דבמי נמלך היא לא רק על בריאת העולמות (אם לברוא עולמות או לא לברוא), אלא גם על המחשבה להתהוות העולמות (אם תהי' המחשבה להתהוות העולמות או לאו), דמזה מובן, שנשמות ישראל (שבהם נמלך אם תהי' המחשבה דבריאת העולמות) הם למעלה ממחשבה זו. כי המחשבה דבריאת העולמות, גם כמו שהיא בדרגא הכי נעלית, היא דוגמת אדם החושב איזה דבר (מחשבה לברוא עולמות), שהמחשבה היא חוץ ממנו, וישראל עלו במחשבה עצמית. ומבואר שם, דהטעם על זה שההמלכה על המחשבה דבריאת העולמות היתה עם ישראל שעלו במחשבה עצמית (אף שמחשבה עצמית היא למעלה מהמחשבה דבריאת העולמות), הוא, כי במחשבה עצמית שני אופנים. שחושב אודות עצמו, ושחושב בדבר הנבדל ממנו ואעפ"כ אין המחשבה חוץ ממנו כי הוא עצמו הוא החושב. וזה שישראל עלו במחשבה הוא אופן ה' שבמחשבה עצמית, שהעצמות חושב כביכול בדבר הזולת [נזהו בניס אתם להוי' אלקיכם⁵¹, דכיון ששורש הנשמות הוא במחשבה העצמית, שהעצמות חושב כביכול בדבר הזולת, לכן, גם לאחר שבו בהמשכה הם כמו בניס, שבכין (דוגמת) שני ענינים הנ"ל. שהבן הוא נבדל מהאב ואעפ"כ יש בו מעצמיות האב]. ולכן ההמלכה על המחשבה דעולמות היתה עם ישראל. כי הכוונה דבריאת העולם [שהתחתונים יהיו דירה לו ית'] נשלמת ע"י הנשמות.

יש לומר, שהשייכות דנשמות למלכות כמו שהם בשרשם במחשבה העצמית, היא, דזה שהעצמות חושב כביכול בדבר הזולת הוא דוגמת המלכות, דענין המלכות הוא על זולת דוקא, אין מלך בלא עם⁵². ועפ"ז יש לבאר הטעם על זה שע"י גילוי עצם הנשמה (שע"י תקיעת שופר) נעשה בנין המלכות, כי ע"י שמתגלה שרש הנשמה כמו שהיא במחשבה העצמית, נעשה ע"ז המשכת המלכות משרשה האמיתי כמו שהיא במחשבה העצמית.

ח) **וצריך** להבין, דלפי הנ"ל זה שע"י תקיעת שופר נעשה הענין דתמליכוני עליכם הוא לפי שע"י תקיעת שופר מתגלית שורש הנשמה כמו שהיא מושרשת בהעצמות שלמעלה מענין המצוות, ומזה שתקיעת שופר היא מצוה, מובן, שהענין דתמליכוני עליכם שייך גם להמצוה דתקיעת שופר.

(47) סה"מ עטר"ת ע' שב ואילך. ה'ש"ת ע' 18. ובכ"מ.

(48) ב"ר פ"א, ד.

(49) ב"ר פ"ח, ז. וות רבא פ"ב, א (ג).

(50) ישע"י ס, כא.

(51) ראה יד, א.

(52) רבינו בחיי עה"פ וישב לה, ל. שעהיה"א רפ"ז (פא, ב). ועוד. — נסמן לקמן ע' רלד הערה 86.

וירובן זה ע"פ מה שמבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר בהמשך ר"ה הנ"ל⁵³, שבהרצון דאנא אמלוך, ג' מדריגות. רצון גלוי, רצון נעלם ורצון המוחלט בעצמותו. וג' מדריגות אלו נחלקות לב' סוגים. דרצון הגלוי והנעלם, שניהם הם בגילוי בו בעצמו, והחילוק שביניהם הוא בנוגע להפועל, דרצון הגלוי הוא בהתעוררות ששייך לפועל, ורצון הנעלם הוא רק הסכם שאינו שייך לפועל (ולכן נק' בשם נעלם, כי הוא נעלם ורחוק מהפועל). ורצון המוחלט בעצמותו הוא נעלם לגמרי, היינו שהוא נעלם גם לגבי עצמו. [וע"ד הרצון לבית, דכל אדם יש לו (מצד עצם נפשו, גם כשאנו יודע מזה) רצון לבית, כי זה נוגע לעצם מציאותו]. ועוד חילוק בין רצון הגלוי לרצון הנעלם, שההתעוררות דרצון הגלוי הוא ע"י אתערותא דלתתא, ע"י שישאל מקבלים עליהם עול מלכותו ית' ומבקשים מלוך על העולם כולו בכבודך. וענין זה (שהתעוררות רצון הגלוי הוא ע"י אתעדל"ת) הי' גם בתחילת הבריאה, אלא שהתעוררות הרצון אז הי' ע"י העלאת מ"ן מיני' ובי"י⁵⁴. כמאמר במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים, דע"י שעלה לפניו ית' התענוג שיתענג בעבודת הצדיקים, ועמך כולם צדיקים, ע"י נתעורר ברצון גלוי למלוכה. [בדוגמת מלך בו"ד, שהרצון (הגלוי) למלוכה מתעורר ע"י הכרת העם]. וההתעוררות דרצון הנעלם הוא לא ע"י אתערותא דלתתא אלא שמתעורר מעצמו. ומבאר שם⁵⁵, דזה שע"י אתערותא דלתתא מתעורר הרצון גלוי, אין זה מצד מעלת האתעדל"ת מצד עצמה, כי נברא הוא באין ערוך לגבי בורא (גם לגבי הדרגא דרצון הגלוי, ובפרט שגם רצון הגלוי הוא באוא"ס שלפני הצמצום), אלא לפי שכן עלה ברצונו ית' ברצון הנעלם, ולמעלה יותר לפי שכן הוחלט ברצון המוחלט בעצמותו, שאתעדל"ת תעורר את רצון הגלוי.

ויש לומר, דזה שהוחלט ברצון המוחלט שהתעוררות רצון הגלוי תהי' ע"י אתעדל"ת דוקא, הוא, בכדי שמלכותו ית' על העולמות תהי' (גם) מצד העולמות. [וע"ד כמו שהוא במלכותא דארעא⁵⁶, דע"י שהמלכות נעשית ע"י הכרת העם, שום תשים עליך מלך⁵⁷, ביטול העם להמלך הוא מצד המציאות שלהם⁵⁸]. ועפ"ז יובן השייכות דתמליכוני עליכם (גם) להמצוה דתקיעת שופר, כי קיום המצוה דתקיעת שופר הוא האתערותא דלתתא שמעוררת את רצון הגלוי. דהביטול שמצד עצם הנשמה שבתקיעת שופר, אינו אתערותא דלתתא לעורר את רצון הגלוי, כי ענין אתערותא דלתתא הוא שעבודת התחתון (מציאות) מעוררת את ההמשכה. ולכן צריך לשני הענינים. שהאתערותא דלתתא המעוררת את רצון הגלוי הוא קיום המצוה דתקיעת שופר. והמשכת רצון המוחלט [דזה שע"י אתערותא דלתתא מתעורר הרצון

(53) סה"מ ה'תש"ג ע' 6 ואילך.

(54) ראה ע"ח שער כח (שער העיבורים) פ"ב. שער לט (שער מ"ן ומ"ד) דרוש ד. ועוד.

(55) סה"מ שם ע' 15 ואילך.

(56) שהיא כעין מלכותא דרקיע (ברכות נח, א), שלכן "ממלכותא דארעא יש לבאר ולהסביר ענין מלכותא

דרקיע" (המשך ר"ה הנ"ל רפ"ב — ע' 6).

(57) שופטים יז, טו.

(58) ראה לקו"ש ח"ח ע' 26.

גלוי הוא לפי שכך הוחלט ברצון המוחלט] הוא ע"י הביטול שמצד עצם הנשמה שבתקיעת שופר.

ט) והנה גם ברצון המוחלט שני ענינים. כמו שהוא בשייכות לרצון הגלוי, שע"י המשכת רצון המוחלט מתעורר הרצון גלוי ע"י אתעדל"ת אף שהאתעדל"ת היא באין ערוך, דענין זה הוא ההפלאה דעצמות אוא"ס שאינו מוגדר בשום גדר וביכלתו ית' שתהי' ההתעוררות גם ע"י ענין שבאין ערוך [וע"ד המבואר לעיל (סעיף ה) בענין ההפלאה, שההפלאה היא זה שאינו מוגדר וביכלתו לירד למטה]. ורצון המוחלט עצמו, שהוא מצד בחירת העצמות. דזה שהוחלט אצלו לרצות כך הוא לא מפני שע"י מתגלה ההפלאה שלו, אלא שכן בחר בבחירתו החפשית.

ישי לומר, דזהו שבתקיעת שופר ג' ענינים (בכללות). המצוה שבה, ענין התשובה⁵⁹, והביטול פנימי שמצד עצם הנשמה. שקיום המצוה דתקיעת שופר הוא האתעדל"ת המעוררת את הרצון גלוי (כנ"ל). וע"י התשובה דתקיעת שופר, דענין התשובה הוא שיוצא מההגבלות שלו, נמשך ההפלאה (בל"ג) שבעצמות אוא"ס, שההתעוררות (דרצון הגלוי) הוא ע"י ענין שבאין ערוך, רצון המוחלט שבנוגע לרצון הגלוי. וע"י גילוי עצם הנשמה שע"י תקיעת שופר נמשך רצון המוחלט עצמו, בחירת העצמות.

יוד) ישי לומר, דהטעם הפנימי על זה שבכל ר"ה חוזרים כל הדברים לקדמותם, הוא, כי ע"י שהמשכת המלכות (גם המשכת המלכות שבשביל העולמות) היא ע"י אמרו לפני מלכיות, הביטול שמצד עצם הנשמה שמגיע וממשיך את רצון המוחלט עצמו, ע"י נמשך גילוי נעלה יותר גם בעולם. דהגם שבנוגע לעולמות הוא (בעיקר) המשכת הרצון גלוי, מ"מ, כיון שהתעוררות והמשכת רצון הגלוי (ע"י אתעדל"ת) הוא ע"י המשכת רצון המוחלט שע"י הביטול שמצד עצם הנשמה, נמשך מעין זה גם בעולם. וע"י נשלמת הכוונה דבריאת העולמות, שיהי' דירה לו ית' בתחתונים⁶⁰.

יא) וזהו יבחר לנו את נחלתינו את גאון יעקב, שהבקשה דפסוק זה (ועד"ז בכללות המזמור) שאומרים קודם תקיעת שופר היא, שע"י העבודה דתקיעת שופר תהי' (נוסף על קיום המצוה דתקיעת שופר, וענין התשובה דתקיעת שופר) גם גילוי עצם הנשמה כמו שהיא מושרשת בהעצמות, דזה שהנשמות מושרשות בהעצמות הוא לפי שכן בחר בבחירתו החפשית, יבחר לנו. וממשיך את נחלתינו את גאון יעקב, דגילוי ענין זה הוא בנקודת היהדות, נחלתינו, השורה בנקודת הלב שבכ"א מישראל, בית מקדשא דיעקב. וע"פ המבואר לעיל (סעיף יוד) שע"י גילוי שרש הנשמות נמשך מעין גילוי זה גם בעולם שע"י נשלמת הכוונה דדירה בתחתונים, יש לבאר

59 רמב"ם דלעיל הערה 30.

60 וע"ד המובא לעיל ס"ז, שהחלטה על המשכה דבריאת העולמות היתה ע"י ישראל שעלו במחשבה העצמית, כי ע"י ישראל דוקא נשלמת הכוונה דבריאת העולמות.

הקשר דהפירוש שגאון יעקב קאי על בית המקדש שבכ"א מישראל עם הפירוש שקאי על ביהמ"ק השלישי, כי עיקר הענין דדירה בתחתונים יהי' בביהמ"ק השלישי⁶¹ שיבנה במהרה בימינו ע"י משיח צדקנו.

ויש לומר, שנוסף על השייכות דהפסוק יבחר לנו גו' לכללות הענין דתקיעת שופר, יש לו שייכות מיוחדת להפסוק (שלאחריו) עלה אלקים בתרועה הוי' בקול שופר, שדרשו חז"ל דע"י שישראל נוטלין את שופריהן ותוקעין לפני הקב"ה הוא עומד מכסא דין ויושב בכסא רחמים⁶². והענין הוא, דהרחמים הנמשכים ע"י אתעדל"ת הם בהגבלה כפי האתעדל"ת. והקשר דשני הפסוקים הוא, דזה שישראל נוטלין את שופריהן ותוקעין הוא לא רק אתעדל"ת אלא שע"י מתגלה בחירת העצמות בישראל, ולכן הרחמים הנמשכים ע"י הם רחמים בלי גבול. ונמשך מהקב"ה עצמו (מהעצמות) לכא"א מישראל כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בטוב הנראה והנגלה.

(61) להעיר מסד"ה גדול יהי' כבוד הבית הזה ה'תשכ"ב (לקמן ח"ד ע' קיט ואילך).
 (62) ויש לומר, דבפסוקי שופרות מדובר (גם) בענין ההמשכה בעולם (בנין המלכות) שע"י תק"ש דישראל — רצון המוחלט כמו ששייך לרצון הגלוי; ובהמזמור שקודם תק"ש מדובר בענין רצון המוחלט עצמו, שנמשך רק לישראל. ולכן במזמור זה דוקא מודגש הענין דבחירת הקב"ה בישראל, ובהמשך לזה — הרחמים שהקב"ה מרחם על ישראל.

וע"פ המבואר לעיל (ס"ח) דהמשכת רצון המוחלט הוא ע"י הביטול שמצד עצם הנשמה וענין המצוה דתק"ש הוא בכדי לעורר הרצון גלוי — אולי יש לומר, שהמשכת הענינים דמזמור זה (יבחר לנו, הפיכת מדה"ד לרחמים) הם גם ע"י ההכנה לתק"ש (לפני קיום המצוה)*, כי גם בהכנה לתק"ש מתגלה הביטול שמצד עצם הנשמה. וראה לעיל הערה 12 מסידור האריז"ל, דהפיכת מדה"ד לרחמים היא ע"י אמירת המזמור.

(* ולהעיר מלשון המדרש "נוטלין את שופריהן ותוקעין" — דלכאורה הול"ל "שתוקעין", ומה נוגע שנוטלין את שופריהן? וי"ל, שהכוונה ב"נוטלין כו' ותוקעין", שנוטלים השופר בכדי לתקוע, וע"י עצמו מהפכים מדה"ד לרחמים.